

MIĘDZYNARODOWY KOMITET NAUK HISTORYCZNYCH

W Bukareszcie 25—26 i 29 VIII 1978 odbyły się obrady Zarządu MKNH z udziałem jego członków (K. Erdmann, A. Gieysztor, G. A. Craig, M. François, J. Ch. Biaudet, M. Batllori, L. Hertzman, S. Chandra, K. D. Tønneson, D. Demarco, M. Berza, E. M. Żukow); w odpowiednich punktach porządku dziennego uczestniczyli także organizatorzy rumuńscy XV Międzynarowego Kongresu Nauk Historycznych, S. Pascu, S. Ștefănescu i D. Berindei.

W sprawach organizacyjnych MKNH stwierdzono uregulowanie sytuacji komitetów narodowych Argentyny, Albanii i Izraela. Przyjęto do przedstawienia walnemu zgromadzeniu w 1980 r. kandydaturę International Association of Historical Societies for the Studies of the Jewish History (grupującej kilka towarzystw i instytutów, m.in. Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie). Rozpatrzone postępowanie w organizowaniu Międzynarodowej Komisji Historiograficznej z inicjatywy M. Berzy i L. Boya (Rumunia) z akcesem 15 krajów, m.in. Polski. Utrzymuje się — mimo zaległości składkowych 6 krajów i 3 komisji — zadowolający stan finansowy MKNH. Ze zgłoszonego do UNESCO/CISPH preliminarza w wysokości 34 300 dol. am. otrzymano na subwencje dla komisji MKNH 27 400 dol. am. do wydatkowania w l. 1978—80.

„International Bibliography of Historical Sciences” ma gotowy do składu t. XLIII—IV za l. 1974—75, jednak wzrost kosztów drukarskich uniemożliwia jego druk w dotychczasowej formie. Uchwalono przejęcie publikacji z wydawnictwa Armand Colin we własną dystrybucję i przejście na formę offsetową z perspektywą wydania t. XLIII—IV w 1979 r., t. XLV także w 1979 r., a t. XLVI—VII w 1980 r. Komitety narodowe będą zapytane co do celowości dotychczasowej postaci redakcyjnej tej bibliografii. Prace nad zebraniem materiałów do nr 11 „Bulletin d'Information” mają być zakończone w 1979 r.; wyrażono życzenie, aby informacji było więcej niż w zeszytach poprzednim. Rozpoczęła swą działalność komisja-matka (K. D. Erdmann, J. F. Biaudet, M. François, M. Berza, A. G. Dickens, E. Benito Ruano, R. Forster) przygotowująca wybory nowego składu Zarządu MKNH na l. 1980—85.

Głównym przedmiotem obrad był przyszły Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych w Bukareszcie. Odbędzie się on od 10 do 17 VIII 1980 w porządku następującym. W niedzielę 10 VII o godz. 10 w sali kongresowej Pałacu Republiki otwarcie Kongresu, tegoż dnia o 17 spotkanie przewodniczących, ich zastępców i ekspertów; ustalono ich szczegółową listę (sekcji I, II i III). Poniedziałek 11 VIII i wtorek 12 VIII: obrady w dwu gmachach uniwersyteckich; obrady równoległe sekcji IV, tzn. wszystkich organizacji afiliowanych i komisji wewnętrznych; toczą się one jako posiedzenia naukowe otwarte dla członków Kongresu. Od środy 13 VIII do soboty 16 VIII włącznie przed południem (9—13) w małej sali Pałacu Republiki i w Athenium obrady równoległe sekcji I (wielkie tematy) i II (metodologia) z możliwością kontynuowania w razie potrzeby dyskusji po południu. Po południu tychże dni są poświęcone obradom — w gmachach uniwersyteckich — sekcji III (chronologicznej) na równoległych posiedzeniach grup starożytnej (dwa posiedzenia) średniowiecznej (dwa posiedzenia), nowożytnej (cztery posiedzenia) i najnowszej (pięć posiedzeń, z nich dwa równoległe). We wtorek 12 VIII o godz. 18 odbędzie się specjalne posiedzenie plenarne poświęcone początkom państwa bułgarskiego. W niedzielę 17 VIII rano nastąpi zamknięcie Kongresu. Walne Zgromadzenie MKNH odbędzie dwa posiedzenia: 9 VIII rano i 17 VIII po południu.

Składka kongresowa dla członków z prawem otrzymania 4 tomów referatów, komunikatów oraz dyskusji wynosi 65 dol. am., dla osób towarzyszących 30, dla studentów 20. Po dyskusji przyjęto wniosek rumuński, aby publikacja materiałów kongresowych miała postać druku zwartej, z którego 3 tomy będą oczekiwać uczestników w dniu otwarcia Kongresu tak, aby przed rozpoczęciem obrad w sekcjach I, II i III pozostawało trzy dni na zaznajomienie się z tekstami. Podobnie jak na poprzednim Kongresie referaty i komunikaty nie będą przedstawiane ustnie. Przewodniczący, ich zastępcy i eksperci sekcji I i II otrzymają je wcześniej w formie korekt. Obrady sekcji I i II będą miały przebieg symultaniczny na angielski, francuski, niemiecki i rosyjski. Teksty referatów i komunikatów wszystkich sekcji muszą być dostarczone do 1 X 1979 na adres komitetu rumuńskiego (1, bulv. Aviatorilor, Bucuresti I) w rozmiarach następujących: sekcja I do 60 str. druku po 2 tys. znaków; sekcja II do 45 str.; sekcja III do 15 str.; sekcja IV 40—60 str. Możliwości hotelowe kształtują się w 4 kategoriach od 56 dol. am. za dobę za pokój dwuosobowy w hotelach luksusowych do 5 dol. am. za nocleg w domach studenckich. W czasie Kongresu czynna będzie wystawa książki historycznej z l. 1975—80, której obesłanie pozostawia się komitetom narodowym. Po Kongresie rumuńskie biuro podróży organizuje odpłatnie 4—6 tras wycieczkowych 2—3 dniowych, m.in. na wykopaliska starożytne, do zabytków średniowiecza, na wybrzeże, do niektórych miast zabytkowych, do klasztorów bukowińskich oraz olteńskich. Okólniki kongresowe z informacjami i kartami zapisu będą rozesłane: 1. — w grudniu 1978 z zaproszeniem do zgłoszenia udziału do 1 V 79; 2. — w październiku 1979 z informacjami co do warunków pobytu itp.; 3. — w kwietniu 1980 r. ze szczegółowym programem Kongresu, wyłącznie dla osób opłacających wpisowe. W pierwszych dniach Kongresu zostanie opublikowana lista jego uczestników.

Nowością organizacyjną w przygotowaniach kongresowych są spotkania referentów i koreferentów sekcji I i II dla przedyskutowania założeń referatu głównego. Odbywają się one na zaproszenia komitetów narodowych: I 1 (Europa wschodnia) w grudniu 1978 w Bukareszcie, I 2 (Zagadnienie pokoju) w początku 1979 r. w Rzymie, I 3 (Państwa federacyjne) we wrześniu 1978 r. w Nieborowie, I 4 (Kobieta w społeczeństwie) w styczniu 1979 r. w Paryżu; II 1 (Język historyków) w styczniu 1979 w RFN; II 2 (Nauczanie historii) wiosną 1979 w Moskwie; II 3 (Historia ustna) tylko korespondencyjnie; II 4 (Demografia) w grudniu 1979 r. w Bazylei.

A. G.

XV MIĘDZYNARODOWY KONGRES NAUK HISTORYCZNYCH
10—17 VIII 1980 W BUKARESZCIE
WEDŁUG STANU PRZYGOTOWAŃ Z 29 VIII 1978

Sekcja I: WIELKIE TEMATY

1. Przew.: S. Mazzarino (Włochy), z-cy: Miss O. Crisp (W. Brytania), S. Cirković (Jugosławia), eksperci: E. Niederhäuser (Węgry), F. Venturi (Włochy), F. Udina Martorell (Hiszpania).

Europa wschodnia, obszar zbieżności kultur.

Ref. gł.: E. Condurachi (Rumunia). Koref.: N. Todorov (Bułgaria), H. Kirkinen (Finlandia), M. Chatzidakis (Grecja), S. Ettinger (Izrael), W. Czaplinski (Polska), H. Z. Kosan (Turcja), Z. V. Udalcova (Zw. Radz.), E. C. Thaden (Szwajc.)

2. Przew.: H. R. Guggisberg (Szwajcaria), z-cy: C. Göllner (Rumunia), M. H. Kemiläinen (Finlandia), eksperci: Miss Floto (Dania), Z. Wójcik (Polska), A. Grabois (Izrael).

Formy zagadnienia pokoju w dziejach.

Ref. gł.: E. Pontieri (Włochy) i L. Díez del Coral (Hiszpania). Koref.: K. O. von Aretin (RFN), F. Klein (NRD), E. Etienne i J. B. Duroselle (Francja), B. E. Guchi (Japonia), R. Aubert (St. Apost.), A. O. Čubarian (Zw. Radz.), R. Burns (StZjAP), F. Fellner (Austria).

3. Przew.: E. Gillissen (Belgia), z-cy: R. Ago (Włochy), L. Holotik (Czechosł.), eksperci: P. Molnar (Szwajcaria), G. Tenekides (Grecja), Mme C. Bodea (Rumunia)

Państwa federacyjne i pluralistyczne.

Ref. gł.: J. Bardach (Polska), koref.: H. Mommsen (RFN), A. G. L. Shaw (Australia), S. Rijs (Kanada), P. Stadler (Szwajcaria), N. Harwich Valenilla (Wenezuela), J. Pleterski (Jugosławia), F. Al-Samir (Unia Historyków Arabskich), J. C. Boogman (Holandia), J. A. Poliakov (Zw. Radz.), H. Scheiber (StZjAP).

4. Przew.: Mme I. Blom (Norwegia), z-cy: Th. Nipperdey (RFN), N. Skyum-Nielsen (Dania), eksperci: Mme M. Sordi (St. Apost.), K. Takeda (Japonia), H. Madurowicz-Urbańska (Polska), Mme M. Groza (Rumunia).

Kobieta w społeczeństwie.

Ref. gł.: C. Fohlen. Koref.: Lord McGregor (W. Brytania), — (Indie), — (Meksyk), G. Qvist (Szwecja), H. U. Jost (Szwajcaria), Mme A. Inan (Turcja), Miss B. Siehermann (StZjAP), V. Paskaleva (Bułgaria), B. Koh (Korea Płd.).

Sekcja II: METODOLOGIA

1. Przew.: P. Gay (StZjAP), z-cy: V. I. Rutenburg (Zw. Radz.), T. A. Maravall (Hiszpania), eksperci: J. Baerten (Belgia), Mme M. Gross (Jugosławia), S. Cambel (Czechosł.).

Język historyka.

Ref. g.: K. G. Faber (RFN), koref.: W. Küttler (NRD), J. Vidal-Naquet (Francja), Q. R. D. Skinnel (W. Brytania), P. Rossi (Włochy), E. Stănescu (Rumunia), S. Piekarczyk (Polska).

2. Przew.: S. Carlsson (Szwecja), z-cy: L. E. Roulet (Szwajcaria), H. Wermes (NRD). Eksperci: K. I. Jeisman (RFN), R. Fossier (Francja), A. d'Haenens (Belgia), J. Herbst (StZjAP).

Miejsce i rola nauczania historii, głównie w szkole średniej w kształtowaniu człowieka XX w.

Ref. gł.: V. T. Pašuto (Zw. Radz.), koref.: Mrs. A. Prentice (Kanada), S. I. Takahashi (Japonia), H. Aranguiz Donoso (Inst. Panamericano), Sh. Natsadorg (Mongolia), S. Stănescu (Rumunia), R. Petrović (Jugosławia), L. Genicot (Belgia).

3. Przew.: Y. Bauer (Izrael) z-cy: T. Łepkowski (Polska), Miss Thapar (Indie), eksperci: J. Devisse (Francja), L. Niethammer (RFN), G. Quarza (Włochy).

Problemy i metody historii ustnej.

Ref. gł.: M. Burg (StZjAP), koref.: — (Asocj. Hist. Afryk.), W. Langlois (Kanada), J. Cepeda Alan (Hiszpania), T. C. Baker (WBrytania), F. Glatz (Węgry), E. Bull (Norwegia), V. I. Ianin (Zw. Radz.).

4. Przew.: P. Lain-Entralgo (Hiszpania), z-cy: E. Z. Karal (Turcja), J. P. Wallot (Kanada), eksperci: W. Köllmann (RFN), Miss B. Rosenkranz (StZjAP), S. Dyrvik (Norwegia).

Demografia, epidemie, ekologia.

Ref. gł. M. W. Flinn (WBrytania), koref.: E. Hélin (Belgia), H. C. Johansen (Dania), F. Lebrun (Francja), S. Pascu (Rumunia), M. Mattmüller (Szwajcaria), L. Slezak (Czechosłowacja).

POSIEDZENIE SPECJALNE plenarne, wtorek g. 18:

F. Angelov (Bułgaria): Bułgaria średniowieczna i świat europejski.

Sekcja III: CHRONOLOGICZNA

STROŻYTNOŚĆ

A. Stosunki między Wschodem i Zachodem.

Przew.: D. Pippidi (Rumunia), z-cy: M. Meslin (Francja), Frau I. Selnow (NRD).

1. K. Kito (Japonia): Kształtowanie się państw starożytnych we wschodniej Azji i ich wzajemne stosunki.
2. E. S. Golubcova (Zw. Radz.): Współdziałanie kultur nadczarnomorskich.
3. J. Wolski (Polska): Morze Czarne i Kaukaz między Rzymem i Partami.
4. I. Hahn (Węgry): Stosunki Cesarstwa Rzymskiego z ludami barbarzyńskimi w Europie północno-wschodniej.
5. R. Farina (Stol. Apost.): Problemy religijne i polityczne Europy północno-wschodniej w połowie IV w.

B. Kultury i społeczeństwa.

Przew.: K. Vittinghoff (RFN), z-cy: R. Foll (Bułgaria), G. Pugliese Carratelli (Włochy).

1. Mme F. Kinal (Turcja): Feudalizm hetycki i jego wpływy.
2. Mme S. Isager (Dania): Rodzina ateńska.
3. J. Herrmann, R. Müller (NRD): Problemy sporne historii kultury greckiej.
4. J. M. Blasquiez, J. de Arce (Hiszpania): Kryzys III w. p.n.e.
5. H. Daicoviciu (Rumunia): Dakowie i ich kultura.
5. Ch. Pietri (Francja): Protopografia a historia społeczna Republiki i Cesarstwa Rzymskiego.
7. M. A. Alföldi (RFN): Cesarz i król w okresie późnoantycznym i wczesnobizantyńskim.

ŚREDNIOWIECZE

A. Przemiany społeczne i gospodarcze.

Przew.: M. Maccarone (Stol. Apost.), z-cy: K. Hørby (Dania), G. Constable (StZjAP).

1. T. S. Lin (KRL-D): Państwo feudalne w Korei i datowanie jego grobów malarskich.
2. N. Čatagan (Turcja): Prądy myśli racjonalistycznej na Bliskim Wschodzie w IX w.
3. P. Toubert (Francja): Rodzina i jej struktury w średniowieczu.
4. K. Zernack (RFN): Rozbudowa osadnicza pełnego średniowiecza jako problem rozwoju Europy wschodniej.
5. P. Ratkoš (Czechosłowacja): Osadnictwo na prawie wołoskim.
6. E. Werner, E. Müller-Mertens (NRD): Struktury gospodarcze i społeczne w X i XI w.

B. Stosunki między Wschodem i Zachodem.

Przew.: N. Hassan (Indie), z-cy: D. A. Bullogh (WBrytania), Z. V. Udalcova (Zw. Radz.).

1. E. Benito Ruano (Hiszpania): Współzależności między kulturami żydowską, muzułmańską i chrześcijańską na Zachodzie średniowiecznym.
2. P. M. Japundzić (St. Apost.): Wpływ ruchów religijnych na rozwój języków na południowym wschodzie Europy we wczesnym średniowieczu.
3. T. Nyberg (Dania): Europa kontynentalna i obszar Morza Północnego i Bałtyku we wczesnym średniowieczu (900—1200).
4. E. Kuujo, J. Suolahti (Finlandia): Bizancjum a kraje bałtyckie.
5. C. P. Kyrris, Mme Englezakis (Cypr): Cypr jako etap między Zachodem i Wschodem w okresie wypraw krzyżowych.
6. Z. S. Pach (Węgry): Handel Lewantu i Europa wschodnia.
7. M. Biskup (Polska): Historiografia średniowieczna i kultura historyczna: Jan Długosz 1415—80.

HISTORIA NOWOŻYTNA

A. Stosunki między kontynentami i ludami.

Przew.: W. McNeil (StZjAP), z-cy: W. Markov (NRD), P. Zepos (Grecja).

1. M. Devèze (Francja): Metropolie i społeczeństwa zamorskie: eksport czy adaptacja?
2. M. Scaduto (Stol. Apost.): Upowszechnienie znajomości Rosji w kulturze zachodniej w XVI i XVII w.
3. Th. Papadopoulos, G. Georghallides (Cypr): Położenie krajów Bliskiego Wschodu w systemach imperialnych europejskim i ottomańskim.
4. C. G. Saenen, B. Trigger (Kanada): Kontakty kulturalne francusko-amerindiańskie.
5. S. Imanega (Japonia): Islam w Chinach za dynastii Cing (XVIII w.).
6. F. Heil, R. Pražak, J. Butvin (Czechosł.): Typologia odrodzenia narodowego w krajach Europy środkowej i południowo-wschodniej.
7. M. Ekmecić (Jugosławia): Zaangażowanie kryzysu: kongres berliński 1878 r. i po nim.
8. K. Streisand (NRD): Miejsce historyczne i wpływ J. G. Herdera teorii kultur ludzkości.

B. Idee i społeczeństwa (dwa posiedzenia)

I. Przew.: P. Chaunu (Francja), z-cy: E. Cieślak (Polska), G. Baer (Izrael).

1. E. Wolgast (RFN): Problemy prawa oporu w XVI w.
2. G. Heitz, G. Vogler (NRD): Europejskie ruchy chłopskie od XVI do XVIII w.

3. M. Berengo (Włochy): Intelektualiści a władza.
4. A. Duțu, P. Theodor (Rumunia): Oświecenie w Europie środkowej i południowo-wschodniej i jego implikacje społeczno-polityczne.
5. T. Göbilgin (Turcja): Vakufy, instytucja społeczna i humanitarna Cesarstwa Otomańskiego.
- II. Przew.: — (Irlandia), z-cy: M. Klinge (Finlandia), — (Holandia).
6. A. Weber (StZjAP): Chłopi a państwo narodowe; problem tożsamości narodowej we Francji i Niemczech w XIX w.
7. I. D. Kovalčenko (Zw. Radz.): Postęp myśli społecznej w Rosji i w zachodniej Europie w XIX w.: problem wzajemnych oddziaływań.
8. S. Kieniewicz (Polska): Rok 1830: reformy i rewolucje w Europie.
9. — (Węgry): Stany i absolutyzm: powstanie wielkich mocarstw w XVII i XVIII w.
10. F. M. L. Thompson (WBrytania): Kontrola społeczna w wiktoriańskim społeczeństwie miejskim.

C. Ekonomia

Przew.: N. Todorov (Bulgaria), z-cy: G. Jall (WBrytania), Th. Papadopoulos (Cypr).

1. F. Ruiz Martin (Hiszpania): Handel amerykański jako motor wzrostu Europy.
2. M. Mørner (Szwecja): Gospodarka plantacyjna w Ameryce Północnej i Południowej w XVIII i XIX w.
3. — (Unia Historyków Afrykańskich): Formy zależności w Afryce przedkolonialnej.
4. N. T. Hong (KRL-D): Narodziny stosunków kapitalistycznych w Korei.
5. A. Feuerwerker (StZjAP): Reakcja Chin na penetrację handlu zachodniego w l. 1839—49.
6. S. Gaard (Dania): Statki i karawany w handlu azjatyckim XVI—XIX w.

HISTORIA WSPÓŁCZESNA

A Stosunki międzynarodowe

Przew.: D. C. Watt (WBrytania), z-cy: H. Hillgruber (RFN), J. Willequet (Belgia).

1. M. Abdul-Quadir al-Najjar (Irak): Próby jedności arabskiej w XX w.
2. H. Nakamura, Y. Itagali (Japonia): Upadek światowych systemów imperialistycznych i zagadnienie pokoju w Azji XX w.
3. G. Imboden (Szwajcaria): Rola małych mocarstw w stosunkach międzynarodowych XX w.
4. G. Krajcar (Stol. Apost.): Stosunki dyplomatyczne między Stolicą Apostolską a wschodem europejskim XX w.
5. J. M. Jover Zamora, M. Espadas Burgos (Hiszpania): Zjawisko neutralności w czasie dwu wojen światowych.
6. N. Hillmer (Kanada): Aktywność międzynarodowa autonomicznych krajów zamorskich we Wspólnocie Brytyjskiej od 1914 r.

B. Polityka wewnętrzna i gospodarka

Przew.: J. F. Bergier (Szwajcaria), z-cy — (Austria), T. Jędruszczak (Polska).

1. D. Demarco (Włochy): Rozwój i niedorozwój w świecie XX w.
2. E. Redžić (Jugosławia): Mniejszości w Europie południowo-wschodniej.

3. H. Stöcker (NRD): Ruch robotniczy a kwestia kolonialna.
4. J. Kocka (RFN): Wielkie przedsiębiorstwa i rozwój kapitalizmu menadżerskiego w późnym XIX i wczesnym XX w. (porównawczo Niemcy, StZjAP, WBrytania).
5. F. Caron (Francja): Związki między strukturą przedsiębiorstw i rewolucją przemysłową w XX w.
6. G. Rañki (Węgry): Kryzys gospodarczy w Europie Wschodniej 1929—33.
7. F. Sejersted (Norwegia): Gospodarka norweska po II wojnie światowej.

C. Społeczeństwa

Przew.: R. Rémond (Francja), z-cy: T. Okada (Japonia), J. Marjanović (Jugosławia).

1. Bimanyu (Zair): Kształtowanie się elit miejscowych w krajach niedawno dekolonizowanych.
2. J. Purš (Czechosłowacja): Postęp naukowy i techniczny a koegzystencja we współczesności.
3. J. Bodnar (StZjAP): Ruchliwość społeczna w Stanach Zjednoczonych.
4. S. L. Tichvinsky (Zw. Radz): Korelacja kwestii społecznej i narodowej w rewolucji Hsing-hai w Chinach (1911—13).
5. C. Murghescu, D. Hurezeanu (Rumunia): Reformy rolne w okresie między dwiema wojnami światowymi.
6. H. Ylikanas (Finlandia): Wielkie zmiany w przestępstwach kryminalnych ze szczeg. uwzgl. Finlandii.
7. W. Karwacki (Polska): Sport, zjawisko społeczne i kulturalne.

D. Praca i zarządzanie w przemyśle XX w. Formy kooperacji

I. Przew.: V. P. Nadal (Hiszpania), z-cy: N. B. Sivačev (Zw. Radz.), J. Hamlin (Kanada).

1. W. Conze (RFN): Historia współdecyzji w RFN jako zagadnienie wewnątrz zakładu pracy i poza nim.
2. D. C. Coleman (WBrytania): Praca i zarządzanie w kierownictwie przemysłowym w WBrytanii XX w.
3. C. Ghisalbetti (Włochy): Praca i przedsiębiorstwo we współczesnej kodyfikacji włoskiej.
4. Y. Ando (Japonia): Problemy pracy w „powojennej reformie” Japonii.
5. R. Schatz (StZjAP): Stosunki między pracą i zarządzaniem w przedsiębiorstwie wielonarodowym: General Electric i Westinghouse 1923—50.

II. Przew.: C. G. Andreae (Szwecja), z-cy: A. D. Chandler (StZjAP), Z. P. Zaharia (Rumunia).

6. V. Z. Drobyżev, V. S. Zelčuk (Zw. Radz.): Klasa robotnicza w Związku Radzieckim i problemy zarządzania w przemyśle.
7. R. Lovrenčić (Jugosławia): Gospodarczy mikro-zarząd w Jugosławii 1950—65.
8. Mlle Moutet (Francja): Związki zawodowe i pracodawcy: zagadnienie racjonalizacji pracy przemysłowej we Francji w latach dwudziestych XX w.
9. J. Seim (Norwegia): Partnerstwo jako szczerza ideologia lub przykrycie walki klasowej: współpraca między pracą i zarządzaniem w przemyśle norweskim XX w.
10. H. Barkai (Izrael): Zarządzanie i kontrola robotnicza w przedsiębiorstwach uspołecznionych: teoria i praktyka sektora przemysłowego Histadruth.
11. F. Jequier (Szwajcaria): Stosunki społeczne w przedsiębiorstwie szwajcarskim w pierwszej połowie XX w.

Sekcja IV: ORGANIZACJE I KOMISJE MIĘDZYNARODOWE

Międzynarodowa Asocjacja Studiów Bizantynistycznych

1. M. Chadzidakis (Grecja), D. Obolensky (WBrytania), I. Sevčenko (StZjAP): Wyspy i wybrzeża jako miejsca kontaktów świata bizantyńskiego w X—XII w.
2. Mme H. Ahrweiler (Francja): Wyspiarstwo i komunikacje.

Międzynarodowa Komisja Studiów Słowiańskich

— Powstania chłopskie do XVIII w. w Europie Środkowej i Wschodniej
 Instituto Panamericano

- G. Morón z grupą ekspertów: Projekt Ogólnej historii Ameryki.

Międzynarodowa Federacja Towarzystw i Instytutów Studiów nad Renesansem
 A. (RFN): Bilans badań i stan prac nad Renesansem.

Międzynarodowa Komisja Numizmatyczna

- R. A. G. Carson (WBrytania), H. A. Kahn (Szwajcaria), G. B. Giard (Francja): Numizmatyka jako źródło historii sztuki i historii idei.

Międzynarodowa Asocjacja Historii Gospodarczej

- Z. P. Pach (Węgry): Stosunki gospodarcze między Wschodem i Zachodem począwszy od średniowiecza.

Międzynarodowa Asocjacja Historii Prawa i Instytucji

Małżeństwo, religia i prawo:

1. J. Gaudemet (Francja): Małżeństwo w Europie Zachodniej i Wschodniej w średniowieczu.
2. El Shakaniri (Egipt): Małżeństwo w świecie Islamu.
3. E. 5. Yangasa (Zair): Małżeństwo w Afryce Czarnej w okresie kolonialnym.
4. H. Coing (RFN): Laicyzacja małżeństwa w Europie.

Międzynarodowa Komisja Ruchów Społecznych

Ph. Vigier (Francja), koref.: Mme G. Kurgan van Hertenrink (Belgia), S. Brutchey (Brit. Columbia), K. H. Kaufholt (RFN): Problemy małych przedsiębiorstw wobec wzrostu przemysłowego i jego konsekwencji społeczno-gospodarczych od końca XVIII w. do naszych dni

Międzynarodowa Komisja Morska

Międzynarodowa Komisja Zgromadzeń Stanowych

- S. Vilfan (Jugosławia), R. Villers (Francja): Sejmy i stany prowincjonalne;
 A. Marongiu (Włochy): Państwo nowożytne i instytucje parlamentarne.

Międzynarodowa Komisja Porównawcza Historii Wojskowej

1. Relacja między wojskiem i społeczeństwem: a. Wojsko w dobie wielkich przekształceń społecznych, b. Współzależność między rozwojem nauki i kultury oraz wojska i sztuki wojennej.
2. Teoria i rzeczywistość wojenna: doświadczenia historii wojskowej.

Międzynarodowa Komisja Porównawczej Historii Kościołów

1. N. Frend (WBrytania): Misje chrześcijańskie w starożytności i średniowieczu.
2. M. Pacaut (Francja): Zmiany w Kościele w XI i XII w.
3. J. Kłoczowski (Polska): porównanie społeczeństw chrześcijańskich pod koniec średniowiecza i w początku doby nowożytnej.
4. J. Thon (Belgia): Ruchy świeckich w Kościołach w XIX i XX w.

Międzynarodowa Komisja Demografii Historycznej

J. Dupâquier (Francja): Wkład demografii w nauki historyczne.

Międzynarodowa Komisja Dyplomatyki

R.-H. Bauthier (Francja): Publikacja rachunków oraz akt administracyjnych i domonialnych z wieków średnich.

Międzynarodowa Komisja Historii Miast

G. H. Martin (W Brytania): Władza centralna i miasta w Europie od XV w. do początków rewolucji przemysłowej.

Międzynarodowa Komisja Historii Rewolucji Francuskiej

Problemy własności w Europie rewolucyjnej: Aspekty ogólne: A. Soboul (Francja), A. Saitta (Włochy), J. Godechot (Francja), G. Rude (W Brytania); Aspekty regionalne: M. Senkowska-Gluck (Polska), E. Schmitt (RFN), K. Tønneson (Norwegia).

Międzynarodowa Komisja Historii Uniwersytetów

1. Technika nauczania uniwersyteckiego od początków do 1914 r.
A. L. Gabriel (StZjAP), P. Cogan (StZjAP), J. M. Fletcher (W Brytania), A. Garcia y Garcia (Hiszpania), N. J. Siraisi (StZjAP), F. Šmahel (Czechosłowacja), J. Herbst (StZjAP), L. P. Lapteva (Zw. Radz.), J. S. Hockley (Kanada);
2. Bieżące badania nad historią uniwersytetów do 1914 r.
K. Jarausch (StZjAP), H. W. Paul (StZjAP), B. I. Krasnobaev (Zw. Radz.), R. F. Byrnes (StZjAP), D. Sanchez (Hiszpania), J. McConica (Kanada), A. S. Orlov (Zw. Radz.), L. Meyr (StZjAP).

Międzynarodowa Komisja Historii Rewolucji

Ruchy rewolucyjne w Europie pld.-wsch. 1770—1870.

Międzynarodowa Komisja Historii Drugiej Wojny Światowej

Unia Historyków Arabskich

1. Al Samir Faïçal (Irak): Podstawy kultury arabskiej, 2. Abdelkader Zebadia (Algeria): Metody historyków arabskich; 3. Hussein Amin (Irak): Unia Historyków Arabskich i jej działalność; 4. Adouad Khalifat (Jordania): Jakość rozwojowa w studiach historycznych.

Unia Historyków Afrykańskich

Rozwój gospodarczy, polityczny i społeczny Afryki od 1914 r. do naszych dni.

SYMPOZJUM POŚWIĘCONE DZIEJOM FEDERALIZMU

W Nieborowie 19—21 IX 1978 odbyło się zorganizowane przez Komitet Nauk Historycznych PAN międzynarodowe sympozjum poświęcone państwom federacyjnym i pluralistycznym w dziejach. Organizacja sympozjum wiąże się z ustaleniem przez Międzynarodowy Komitet Nauk Historycznych (CISH) tego tematu jako jednego z czterech zasadniczych przedmiotów (grands thèmes) obrad XVI Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych. Opracowanie referatu o państwach federacyjnych i pluralistycznych zlecono polskiemu komitetowi narodowemu przy współudziale 10 historyków z różnych krajów szczególnie zainteresowanych tą problematyką.

Sympozjum zgromadziło 6 specjalistów-reprezentantów komitetów narodowych uczestniczących w opracowaniu tematu oraz kilku polskich historyków i prawników zajmujących się tą tematyką. Z zagranicy obecni byli: S. Bréhaut-Ryerson z Montrealu, przewodniczący narodowego Komitetu Historyków Kanady, J. C. Boogman z Utrechtu, J. Pleterski z Ljubljany, H. Mommsen z Bochum, P. Stadler z Zurichu oraz członek-korespondent Akademii Nauk ZSRR Jurij A. Poliakow. Nie mogąc przybyć osobiście, nadesłali opracowane przez siebie materiały N.

Scheiber z Uniwersytetu w Kalifornii oraz A. G. L. Shaw z Uniwersytetu w Melbourne deklarując czynny udział w dalszych pracach zespołu. Nie odezwali się — mimo ponowionego zaproszenia — przedstawiciele Wenezueli oraz Unii Historyków Arabskich.

Śród badaczy polskich, którzy wzięli udział w symposium należy wymienić S. Ehrlicha i W. Sucheckiego (oba z UW), M. Senkowską-Gluok oraz K. Gawlikowskiego (oba z IH PAN), H. Izdebskiego (UW) oraz niżej podpisanego, któremu powierzono funkcje referenta generalnego i w konsekwencji organizatora symposium. Z tego ostatniego obowiązku wywiązywał się przy wydatnej pomocy M. Wąsowicza i K. Zielińskiej oraz korzystając z życzliwej uczynności kuratora filii Muzeum Narodowego w Nieborowie W. Piwkowskiego.

Tematem obrad, które zajął I wiceprzewodniczący CISH A. Gieysztor przedstawiając ogólne założenia XVI Zjazdu, program i porządek obrad, były następujące kwestie:

- 1° uściślenie tytułu referatu;
- 2° formy współpracy koreferentów narodowych z referentem generalnym;
- 3° przedyskutowanie i odredagowanie ramowego planu referatu generalnego.

Ad 1. Wyłoniły się wątpliwości czy usytuowanie obok „państw federacyjnych”, jako drugiego członu „państw pluralistycznych” jest najbardziej trafne. Zwracano uwagę, że pojęcie pluralizmu jest wieloznaczne i odnosi się najczęściej do stosunków takich, jak współistnienie różnych grup etnicznych, językowych, wyznaniowych i innych, odmiennych ideologii, funkcjonowanie systemu wielopartyjnego, itp. W tej sytuacji wprowadzanie pojęcia „państwa pluralistycznego” może być interpretowane w sposób wieloraki. Jednomyślnie uznano, że pojęcie federalizmu jest dostatecznie szerokie, by skoncentrować się na dziejach państw federacyjnych oraz zasady federacyjnej w ustroju państw, gdzie znajdują one tylko częściowe urzeczywistnienie. W związku z tym uchwalono zaproponować jako tytuł referatu na Kongres: „Państwa federalne i zasada federacyjna” (*L'État fédéral et le principe fédératif*).

Ad 2. W publikacjach Kongresu przewidziano po 60 stron na każdy referat z zakresu „wielkich tematów”. Przyjmując, że najbardziej ogólna synteza obejmująca podstawową siatkę pojęć i formułująca wnioski musi objąć 25—30 stron dla każdego z referentów narodowych pozostawało około 3 stron na dyspozycję jego tez. Tego rodzaju rozwiązanie nie satysfakcjonowało oczywiście koreferentów, których nie zadowala także przyznanie każdemu z nich 5 minut na posiedzeniu Kongresu przed rozpoczęciem dyskusji. Dlatego zaakceptowano chętnie propozycję polską, by referaty narodowe zostały opublikowane w formie rozwiniętej (1½ do 2 arkuszy druku) w specjalnie przygotowanym na Kongres zeszyt „Czasopisma Prawno-Historycznego” w językach kongresowych. Na tej podstawie i z powołaniem się na te opracowania referentów narodowych zostanie przygotowany referat generalny, który będzie opublikowany w publikacji Kongresu.

Ad 3. Przedyskutowano projekt rozwiniętych tez referatu generalnego. Stanowi on jednocześnie punkt wyjścia pracy referentów narodowych. Zostały one zgrupowane w czterech częściach:

1. Podstawowe pojęcia.
2. Starożytność, średniowiecze, czasy nowożytne (do końca XVIII w.).
3. Doba najnowsza (XIX—XX w.).
4. Tendencje współczesne.

W trakcie ożywionej dyskusji ustalono, że referat będzie starał się wyjść możliwie najdalej poza krąg europejski, a zwracając uwagę szczególną na dzieje

najnowsze i współczesność nie będzie pomijał ich historycznych antecedencji. Przyjęto terminarz prac zapewniający przygotowanie na czas zarówno referatów narodowych, jak i referatu generalnego.

W końcowej części obrad wziął udział przewodniczący Komitetu Nauk Historycznych PAN S. Kieniewicz.

Juliusz Bardach
(Warszawa)